

Bulgariens och Rumäniens beredskap för ett EU-medlemskap

Utrikesdepartementet

2006-11-01

Dokumentbeteckning

COM(2006) 549 final

Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania

Sammanfattning

Bulgarien och Rumänien kommer att anslutas till EU den 1 januari 2007. Det står klart sedan rådet välkomnat kommissionens översynsrapport från den 26 september 2006. Kommissionen anser att länderna vid årsskiftet i tillräcklig utsträckning kommer att kunna möta EU:s politiska, ekonomiska, och EU-regelverksbaserade medlemskapskriterier. Sedan kommissionens senaste översynsrapport från maj 2006 har betydande ansträngningar gjorts i båda länderna och framsteg noteras. Kommissionen efterlyser dock att ytterligare åtgärder omedelbart vidtas, framförallt gällande rättsliga och inrikes frågor samt på jordbruksområdet. Unionen kommer att hantera eventuella fortsatta brister genom olika skyddsåtgärder. De skyddsklausuler som stipulerats i anslutningsavtalet kan under en treårsperiod från anslutningen sättas in vid behov för att undanta Bulgarien och/eller Rumänien från att delta i ett visst samarbetsområde. Dessutom blir de gängse skyddsmekanismerna kopplade till EU:s regelverk, som är tillämpliga mot samtliga medlemsstater, tillgängliga. De områden som kommissionen anger kan komma att bli aktuella härvidlag är t.ex. säkerhetsåtgärder inom livsmedels- och luftfartssäkerhet (det senare gäller endast Bulgarien). Till skillnad från vad som var fallet i 2004 års utvidgning kommer kommissionen att fortsätta att granska Bulgariens och Rumäniens anpassningsarbete inom rättsliga och inrikes frågor samt jordbruksområdet även efter anslutning. Genom denna efterhandsgranskning kommer att fastslås huruvida säkerhetsklausulerna inom dessa områden kommer att behöva tillämpas.

Regeringen välkomnar kommissionens ställningstagande att Bulgarien och Rumänien kan anslutas till EU den 1 januari 2007. Regeringen instämmer i allt väsentligt i de bedömningar som görs i rapporten.

1.1 Innehåll

Bulgarien och Rumänien ansökte om EU-medlemskap 1995 och förhandlingar inleddes år 2000. Sedan förhandlingarna avslutades 2004 har länderna varit observatörer utan rösträtt inom EU. Bulgariens och Rumäniens gemensamma anslutningsfördrag har ratificerats av samtliga medlemsländer, förutom Tyskland och Danmark som uppgivit att de avser att ratificera fördraget före årsskiftet. Den svenska riksdagen godkände fördraget den 9 maj i år. Fördraget stipulerar att Bulgarien och Rumänien ansluts till unionen den 1 januari 2007 om inte rådet, på kommissionens rekommendation, beslutar att skjuta upp anslutningen till januari 2008.

Kommissionens översynsrapport från den 26 september 2006 rekommenderar att Bulgarien och Rumänien ansluts den 1 januari 2007. Översynsrapporten redogör för ländernas genomförande av rekommendationerna sedan maj 2006. Den redogör för inom vilka områden ytterligare åtgärder krävs och presenterar de skyddsåtgärder och översynsmekanismer som finns tillgängliga i samband med anslutningen.

I tillägg till en allmänt positiv bedömning av ländernas anpassning identifierar kommissionen åtgärder som alltjämt krävs på följande områden:

Bulgarien

- Reformering av rättsväsendet;
- Korruptionsbekämpning på hög nivå men även s.k. vardagskorruption inom framförallt hälsosektorn, utbildningsväsendet, skattemyndigheten och gränspolisen;
- Kampen mot organiserad brottslighet;
- Tillämpning av lagstiftning avseende penningtvätt;
- Upprättandet av ett välfungerande integrerat kontroll- och administrationssystem samt

- Tillämpning av EU:s regelverk rörande TSE (galna kosjukan) och slakteriavfall;
- Stärkt finansiell kontroll rörande struktur- och sammanhållningsfonderna.

Rumänien

- Reformer av rättssystemet;
- Korrupsionsbekämpning genom att stärka det nationella antikorrupsionsdirektoratet, bekämpa s.k. vardagskorruption bland annat inom hälso- och utbildningssektorerna samt på lokal nivå;
- Stärkt administration av betalningsmyndigheten för jordbruksstöd, administrations- och kontrollsystem samt det geografiska informationssystemet;
- Tillämpning av EU:s regelverk rörande TSE och slakteriavfall.

Skyddsåtgärder

Om fortsatta brister i anpassningen föreligger i samband med EU-anslutningen kommer dessa att hanteras genom tillämpning av diverse skyddsåtgärder. De skyddsklausuler som stipuleras i Bulgariens och Rumäniens gemensamma anslutningsfördrag kan utlösas vid behov under en period av tre år efter anslutningen. Sådana klausuler fanns också tillgängliga vid 2004 års EU-utvidgning. Därtill finns de gängse skyddsmekanismerna kopplade till EU:s regelverk som är tillämpliga gentemot samtliga medlemsstater. Medlemsländerna har vidare rätt att införa vissa övergångsåtgärder.

De skyddsklausuler som specificerats i Bulgariens och Rumäniens anslutningsfördrag omfattar (i) en generell ekonomisk skyddsklausul, som syftar till att komma tillrätta

med allvarliga ekonomiska svårigheter inom de gamla och nya medlemsländerna efter anslutning; (ii) en specifik skyddsklausul för den inre marknaden som kan utlösas när ett nytt medlemsland befaras orsaka störningar på den inre marknaden; och (iii) en specifik klausul rörande rättsliga och inrikes frågor, som medför att ömsesidigt erkännande av domar och beslut inte tillämpas. Om denna sistnämnda klausul utlöses kan det komma att kräva anpassningar i svensk lagstiftning.

Hur ett eventuellt beslut om att utlösa en viss skyddsklausul fattas regleras i anslutningsfördraget. Både kommissionen och medlemsländerna har initiativrätt. Förenklat kan sägas att kommissionen efter samråd med medlemsländerna beslutar om en viss skyddsklausul behöver tillämpas.

Vad gäller rättsliga och inrikes frågor samt jordbruksfrågor fortsätter kommissionen att granska framstegen i anpassningsarbetet också efter anslutningen. Avseende rättsliga och inrikes frågor åläggs länderna att var sjätte månad rapportera till kommissionen utifrån ett antal riktmärken. Inom jordbruksområdet inrättas en mekanism som innebär att jordbruksstödet kan minskas med 25 procent mellan den 1 december 2007 och den 30 november 2008 om länderna inte klarat av att upprätta fullvärdiga strukturer för administration av stödet. Därefter kan kommissionen föreslå en förlängning. Länderna åläggs att rapportera om sina framsteg inom båda områdena senast den 31 mars 2007 för utvärdering i juni 2007. Granskningen fortsätter

så länge som kommissionen anser det nödvändigt. Om framstegen är otillfredsställande kan skyddsklausulerna utlösas.

2006/07:FPM6

Skyddsmekanismer koppade till EU:s regelverk omfattar säkerhetsåtgärder inom en rad olika policyområden - t.ex. livsmedelssäkerhet och luftfartssäkerhet. De kan utlösas vid vilken tidpunkt som helst från och med inträdet i EU och så länge som problemen kvarstår. Hur ett beslut om att tillämpa en viss skyddsmekanism fattas beror på reglerna för beslutsfattande inom det aktuella området.

Kommissionen ser redan nu framför sig ett möjligt fortsatt exportförbud från Bulgarien och Rumänien av levande grisar, fläskkött, och särskilda fläskprodukter mot bakgrund av förekomsten av svinpest i båda länderna. Därtill anses länderna inte leva upp till EU:s regelverk avseende TSE (galna kosjukan). I Bulgarien bedöms också brister föreligga gällande flygsäkerhet, varför tillgängligheten för bulgariska flygplan till den inre marknaden kan behöva begränsas.

De nuvarande medlemsländerna har vidare under en period av sju år möjlighet att inrätta övergångsåtgärder, bland annat för att undvika sociala och sektoriella störningar, exempelvis som resultat av arbetskraftens rörlighet. Vidare kan kommissionen under tre år hindra livsmedelproducenter från att exportera varor till den inre marknaden om de inte uppfyller regler rörande veterinära, fytosanitära och livsmedelsrelaterade säkerhetsregler.

Möjligheten att utlösa skyddsklausuler och de områden som dessa omfattar skiljer sig inte nämnvärt jämfört med utvidgningen 2004. Det

nya i denna utvidgningsomgång är den utvärdering av reformarbetet rörande rättsliga och inrikes frågor samt jordbruksfrågor som fortsätter även efter anslutning, samt den särskilda mekanism om reducerat jordbruksstöd som upprättas.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget har genomgripande effekter på de områden som regleras i anslutningsfördraget.

Budgetära konsekvenser

Sveriges andel av kostnaderna för utvidgningen av unionen till Bulgarien och Rumänien beräknas till ca 1,5 miljarder kronor per år under nästa finansiella perspektiv (2007-2013).

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens översynsrapport och ställningstagande att Bulgarien och Rumänien kan anslutas till EU den 1 januari 2007. Att EU växer från 25 till 27 medlemmar är en viktig och positiv utveckling. EU:s utvidgning leder till ökad stabilitet, välfärd och demokrati i vårt närområde.

De skyddsåtgärder som kommissionen redogör för är väl motiverade och stödjer det fortsatta reformarbetet i de båda länderna.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Samtliga medlemsländer har välkomnat kommissionens rapport.

Bulgariens och Rumäniens gemensamma anslutningsfördrag har ratificerats av samtliga medlemsländer, förutom Tyskland och Danmark som uppgivit att de avser att ratificera fördraget före årsskiftet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet gav sitt samtycke till Bulgariens och Rumäniens EU-anslutning den 13 april 2005.

Rådet antog vid sitt möte den 17 oktober 2006 rådsslutsatser som stödjer kommissionens rekommendationer och välkomnar Bulgarien och Rumänien som fullvärdiga EU-medlemmar fr.o.m. den 1 januari 2007.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

2006/07:FPM6

Förslaget har inte gått ut på remiss.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Inget ytterligare rådsbeslut krävs.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 49 i EU-fördraget, som kräver ett enhälligt rådsbeslut, grundat på kommissionens rekommendation och efter Europaparlamentets samtycke.

3.3 Fackuttryck/termer